

Utbildning om samarbetsamtal

Avtal om vårdnad, boende och
umgänge

Skellefteå 20201103

MYNDIGHETEN FÖR
FAMILJERÄTT OCH
FÖRÄLDRASKAPSTÖD

Utbildning om samarbetsamtal

www.mfof.se

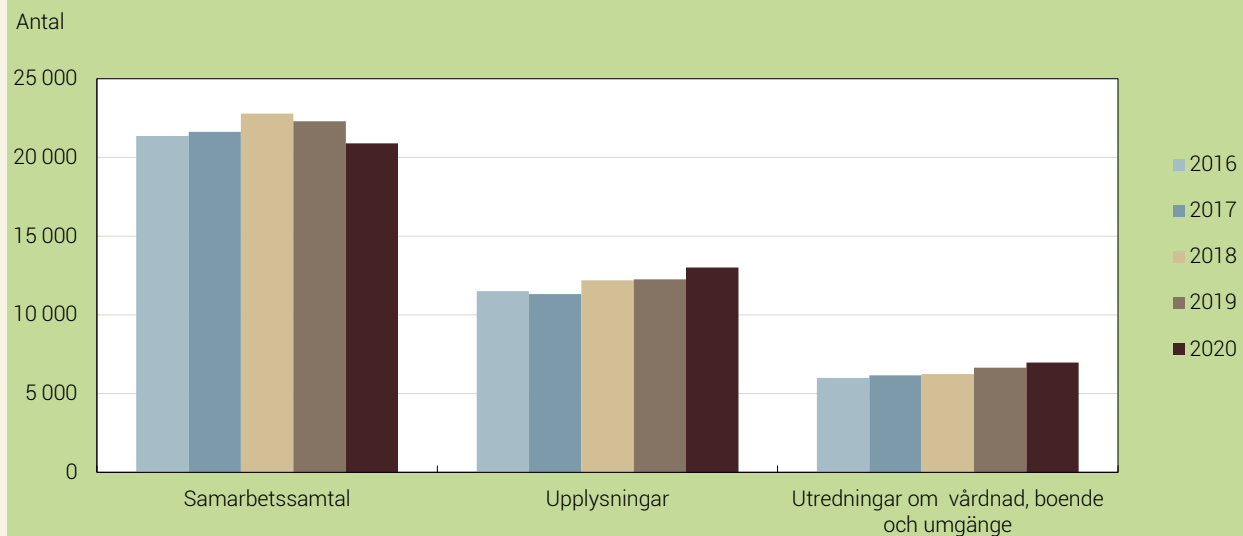
Hur många barn berörs av föräldrarnas separation?

- 2,2 miljoner barn bor i Sverige
- 25 procent bor inte med båda sina föräldrar
- 65 000 barn berörs årligen av föräldrarnas separation
- De flesta föräldrar har fortsatt gemensam vårdnad om barnen
- 28 procent av barnen bor växelvist hos föräldrarna
- 47 procent bor hos sin mamma
- 25 procent bor mest hos sin mamma, mest hos sin pappa eller hela tiden hos sin pappa

Hur många barn berörs av samarbetsamtal?

Antal samarbetsamtal, upplysningar samt utredningar om vårdnad, boende och umgänge vid oenighet. År 2016–2020.

Källa: Mängdstatistik familjerätt, MFOF

Samarbetssamtal

Antal avtal

- Cirka 22 000 barn berörs av samarbetssamtal
- Cirka 3 500 barn berörs av avtal
  - 2 000 avtal gäller vårdnaden
  - 700 avtal gäller boendet
  - 650 avtal gäller umgänget

Samarbetssamtal

Kommunens skyldighet

- att erbjuda samarbetssamtal framgår av 5 kap. 3 § socialtjänstlagen – på föräldrars initiativ
- att upprätta avtal gäller vårdnad, boende och umgänge, 5 kap. 3 § socialtjänstlagen
- samtal sker på föräldrarnas eget initiativ eller
- genom domstolens beslut framgår av 6 kap. 18 § föräldrabalken

Syftet med samarbetssamtal och avtal

Möjliggöra samförståndslösningar

- Syftet med bestämmelserna om avtal är att i största möjliga utsträckning handlägga frågor om vårdnad, boende och umgänge
  - i mindre konfliktskapande former
  - utanför domstolarna.
- När föräldrarna enas ska det också finnas en möjlighet att
  - formalisera överenskommelsen i ett avtal som har
  - samma dignitet som en dom

Regelverk

Samarbetssamtal och avtal

- 5 kap. 3 § socialtjänstlagen – föräldrars initiativ
- 6 kap. 18 § förädrabalken – domstols beslut
- 6 kap. 6, 14 a och 15 a §§ förädrabalken – formkrav för avtal
- 6 kap. 17 a och 17 b §§ förädrabalken – behörighet och utredning
- Myndigheten för familjerätt och förädraskapsstöds allmänna råd om socialnämndens ansvar för vissa frågor om vårdnad, boende och umgänge (HSLF-FS 2017:51) - handläggning

Kommunen tar inte ut avgift

Kostnadsfritt för föräldrar

Kommunen kan inte ta ut en avgift för att bistå vare sig med

- samarbetsamtal,
- upprättande av avtal eller
- prövningen av om ett avtal kan godkännas eller ej.

MFoFs allmänna råd HSLF-FS 2017:51

Innehåll

- Personligt sammanträffande
- Vad utredaren bör uppmärksamma
- Anknytning till annat land
- Barnets delaktighet
- Utformningen av avtalet
- Utredningen för nämndens godkännande av avtalet

Utredarens kompetens

Vad gäller?

- personal med lämplig utbildning och erfarenhet
- för att självständigt pröva ett avtal bör personalen ha minst ett års yrkeserfarenhet inom områdena vårdnad, boende och umgänge
- kunskaper om lagstiftning och praxis inom det familjerättsliga området
- kriser och konflikter
- problemen med våld, hot och missbruk samt psykiska ohälsa i familjen

Att vända sig till domstol

När är det aktuellt?

- Alla föräldrar som vill ha en dom istället för avtal kan vända sig till domstol
- I internationella sammanhang kan en dom väga tyngre än ett avtal
- Föräldrar vars barn inte är folkbokfört i Sverige kan vända sig till domstol

Vilken instans i kommunen tillhandahåller tjänsten?

Godkänna avtal - myndighetsutövning

- Familjerätten – samarbetssamtal, upprätta avtal och godkänna avtal
- Familjerådgivningen – samarbetssamtal och upprätta avtal
- Den kommun/socialnämnd/familjerätt där barnet är folkbokfört kan godkänna avtalet

Att pröva om avtalet kan godkännas

Handläggningen

- ett avtal kan upprättas med hjälp av socialnämnden, familjerådgivningen, en advokat, av föräldrarna själva m.m.
  - avtalet ska sedan skickas till nämnden för godkännande
  - frågorna om vårdnad, boende och umgänge ska utredas i tillräcklig omfattning
- därefter tar nämnden ställning till om
- avtalet ska godkännas eller
  - inte godkännas
  - nämndens beslut kan inte överklagas

Vilket underlag behövs?

MFoFs allmänna råd HSLF-
FS2017:51

- Träffa föräldrarna, de styrker identiteten och visar att de är barnets föräldrar
- Ta reda på om barnet utsatts för våld eller andra övergrepp eller på annat sätt farit illa
- Ta reda på om det förekommit hot, missbruk, psykisk ohälsa eller andra problem i familjen och hur barnet i så fall har upplevt detta

Vilket underlag behövs?

Utredningens innehåll

- vilken uppfattning föräldrarna har,
- hur barnets vilja ser ut,
- om barnet inte har kommit till tals och skälen till det,
- om föräldrarna har vilja och förmåga att samarbeta i frågor som rör barnet,
- vilka uppgifter från socialtjänstens register som har betydelse,
- vilka andra uppgifter som kan vara relevanta i ärendet och
- hur bedömningen av vad som är barnets bästa har gjorts.

Kontakten med barnet

Barnets bästa

- Barnets bästa ska vara avgörande för alla beslut som rör vårdnad, boende och umgänge.
- Vid nämndens bedömning av vad som är bäst för barnet gäller bestämmelserna i 6 kap. 2 a § andra stycket FB.
- Det innebär bland annat att nämnden vid sin prövning ska fästa avseende särskilt vid risken för att barnet eller någon annan i familjen utsätts för övergrepp eller att barnet olovligen förs bort eller hålls kvar eller annars far illa och
- Barnets behov av en nära och god kontakt med båda föräldrarna.
- Hänsyn ska också tas till barnets vilja med beaktande av barnets ålder och mognad (6 kap. 2 a § tredje stycket FB).

Samtal med barnet

Vad gäller?

- Det finns ingen absolut skyldighet för socialnämnden att ta reda på barnets inställning innan den godkänner ett avtal men
- När en åtgärd rör ett barn ska barnet få relevant information och barnets inställning så långt möjligt klarläggas
- Hänsyn ska tas till barnets vilja med beaktande av dess ålder och mognad
- Det innebär att utredaren bör, om det inte är olämpligt, samtala med barnet dels för att med utgångspunkt i barnets egna behov och rättigheter ge information och låta barnet berätta om sin situation, dels för att barnet möjlighet att förmedla sin inställning
- Barnet får för den skull inte pressas på åsikter eller sättas i svåra valsituationer
- Ytterst är det barnets vårdnadshavare som bestämmer om samtal ska ske

Avtalets utformning

Tydligheten viktig!

- Inga krav på utformningen
- Utformas så att det går att verkställa
- Separata avtal för varje barn
- Separata avtal för vårdnad, boende och umgänge
- Giltighet
- Nytt avtal ersätter ett tidigare avtal
- Tidsbegränsade avtal

Avtal om växelvist boende

Samarbetsförmågan viktig

- I ett avtal om växelvist boende bör det klart framgå hur barnets boende ska fördelas mellan föräldrarna samt vid vilken tidpunkt, på vilken plats och av vem barnet ska hämtas och lämnas.
  - Vid utredarens bedömning av om ett avtal om växelvist boende är till barnets bästa bör hänsyn särskilt tas till barnets behov av kontinuitet i förskola eller skola, kamratkontakter och fritidsaktiviteter m.m.
  - Växelvist boende ställer krav på att föräldrarnas samarbetsförmåga är särskilt god.
  - Barnets egen inställning har givetvis också stor betydelse vid bedömningen av om ett avtal ska kunna godkännas.
-

Avtal om umgänge

Klara och tydliga avtal

- För att nämnden ska godkänna ett avtal om umgänge krävs att avtalet är klart och tydligt utformat
- I ett avtal om umgänge bör det klart framgå när umgänget ska äga rum
- Det bör även framgå vid vilken tidpunkt, på vilken plats och av vem barnet ska hämtas och lämnas
- Avtal på annat sätt än genom kontakt
- Villkor exempelvis att umgänget enbart får ske i närvaro av en kontaktperson (gäller ej umgängesstöd som domstolen beslutar om)
- Resekostnader vid umgänge

Socialnämndens uppgiftsskyldighet

Meddelande om avtalets innehåll skickas till

Gäller enbart vårdnadsfrågor men även interimistiska avtal

- Försäkringskassan
- Skatteverket
- Centrala studiestödsnämnden, CSN (gäller barn som fyllt 15 år)

Dokumentation, uppföljning

Att tänka på!

- En personakt för varje barn
- Avtal som godkänts av nämnden får inte gallras förrän barnet fyller 18 år
- Att socialnämnden ska tillgodose det särskilda behov av stöd och hjälp som kan finnas sedan ett mål eller ärende om vårdnad, boende eller umgänge avgjorts
- Uppföljningstid i avtalet
- Även barnet bör erbjudas en tid för uppföljning

Tack!

mfof.se

